

A SZUVERÉN MŰEMLÉK

A budajenői magtár felújítása

Szerző: TRESZKAI ANETT | Építész: CSÓKA BALÁZS
A kiállítás tervezői: BIHARY SAROLTA, VASÁROS ZSOLT
Fotó: KEDVES ZSÓFIA

EGY MAGTÁR SZEBETŰNŐ, MONUMENTÁLIS TÖMEGE MELLETT NEM LEHET
ELMENNİ KÉRDÉS NÉLKŰL. MÍLYEN ÜZENETTEL BÍR A MA EMBERÉNEK AZ ELMŰLT KÉT
ÉVSZÁZADOT ÁTVÉSZELŐ MŰEMLÉK? SZOLGÁLHATJÁK-E EGYSZERŰ, PROVINCIÁLIS
ÉPÍTÉSZETI ESZKÖZEI A 21. SZÁZAD ÉLMÉNYKÖZPONTÚ KULTÚRÁJÁT,
EGY ZARÁNDOK LELKI ELMÉLYÜLÉSÉT?

Az épület letisztult, végiggon-
dolt helyreállítása 2018-ban
Pro Architectura-díjat hozott
a tervezőnek.

*A MAGTÁRAT ÚJ FUNKCIÓJÁBAN MINDEN
HELYBELI MAGÁÉNAK ÉREZHETI*

^ A látványos, eredeti formájában megőrzött tetőszerkezet önmagában is kiállítási tárgyként értelmezhető.

> A zarándoklás témájára felépített kiállítás az épület több szintjét elfoglalja.

A dór faoszlopok középkori- as, szinte kolostori hangulatú pihenőteret kínálnak a zarándokok számára.

A közelmúltban közösségi helyként, zarándokszállásként és kiállítóterként megújult budajenői magtár a 18-19. század fordulóján a telki apátság uradalmi majorságának részeként épült. A község történelmében, a sváb falutól a külvárosi zöldövezetig tartó úton meghatározó jelentőséggel bírnak a konfliktusos helyi viszonyokhoz vezető lakosságcserek. A település legrégebbi téralkotó elemei közé tartozó magtár erről tudomást sem véve trónol a házak felett. Épp ez a szuverenitás teszi lehetővé, hogy új funkciójában minden helybéli magáénak érezhesse, az egyébként kevés nevezetességgel bíró Budajenő identitásának új elemeként. A korábban évtizedeken keresztül használaton kívül álló épület ma egyrészt ott-hont terem a helyi közösség mindennapjainak, másrészt – a vándorlás történeti motívumának sajátos újraértelmezéseként – szervesen kapcsolódik a településen keresztülhaladó Mária-úthoz is.

Megérkezéskor az oromfal búzaszálat mintázó fakapuja, Kuli László munkája fogad; a mintha egyszerre utal az eredeti rendeltetésre és a mai közösségi használatra. Eredetileg nem ez volt a kiemelt bejárat, de a lépcsőház két oldalán, szimmetrikusan elhelyezkedő épületszárnyak közül mára csak a délkeleti oldal maradt meg. A bontás során kialakult hátsó oromfal lehetővé tette a belső közlekedés korszerűsítését. A tagozatok nélküli bővítés szerencsés módon nem bontja meg a múlt századi fal harmóniáját, és a csatlakozó lift-torony haranglábakat idéző formája és egyszerű anyaghasználata is azonosulni tud a régi épület adottságaival. A hosszomlokozaton megmaradt és gondos munkával korszerűsített ökörszem ablakok aszimmetrikus rendszeréből érzékelhető a magtár eredeti nagysága. A nyílásokat eredetően csak külső oldali, felnyitható fémtábla takarta, így a felújításkor mindenhol hőszigetelő üvegezés készült.

^ A hangsúlyosan puritán belsők a közösségi élet és a zarándokút egyszerű örömeinek terei.

A földszinti csehsüveg-boltozatos kialakítás és az emeleti dór fejezetű faoszlopok az építetű skót bencés rend ízlésvilágát tükrözik. A tetőszinten lehengerlő látványt nyújt a megörzött függesztőműves ácsszerkezet. A raktárfunkcióból adódó tágas terek ideálisak nagyobb rendezvények befogadására. A tetőtér beépítésével az egykori magtár négy szinten fogadja látogatóit: a földszinten közösségi tér, az első emeleten ifjúsági- és zarándokszállás, a felső két szinten pedig kiállítótér létesült. Az építés, Csóka Balázs az eredeti szerkezetek és hangulat megőrzésére törekedett, a fa, fém, kő és tégl alkalmazásával pedig az egységes hatású, természetes és időtlen építészeti kialakításra – tulajdonképp a szerves továbbépítésre. Ezeket a törekvéseit ismerték el 2018-ban Pro Architectura-díjjal.

A „Mária útjain – Zarándoklatok a Kárpát

» Az új elemként készült lift-torony egyszerű építészeti eszközei az eredeti épület kézműves jellegét idézik.

medencében” címet viselő kiállítás belsőépítészeti koncepciója Bihary Sarolta és Vasáros Zsolt tervei, valamint dr. Vass Erika kurátori munkája alapján készült. A kiállítás első része a zarándoklat átmeneti rítusát jeleníti meg, a profántól a szent megtapasztalásán keresztül a mindennapi élethez való visszatérésig. Az installáció alap gondolatát az adja, hogy a megtett út állomásai a keresztút folyamatához hasonlíthatók. A belógatott, hengeres molinók a stációkat szimbolizálják: belső oldalukon az állomásokhoz kapcsolódó szokásokról lehet olvasni, külső felületükön pedig a zarándoklatokon készült életképek láthatók. A hengerek elforgatása, a bejáratok eltérő pozíciója útkeresést generál, szabadon felfedezhetővé teszi a kiállítást. Az olvasó körüli molinók intimítása is fokozza a zarándoklat érzését. A befelé figyelés és a közösségi élmény

kettősége ez. A látogatóval sétáló sziluettek és az összegyűjtött énekek emlékeztetnek rá, hogy az utat mindig társakkal teszi meg az ember. Az elhelyezett interaktív felületekkel, társasjátékokkal a helyi közösségek és a zarándokok bevonása volt a cél. A kiállítás második része a játék által megszerzett tudásról szól. A Kárpát-medencét ábrázoló dobogó QR-kódok és kijelzők segítségével mutat be különféle búcsújáró helyeket. Az élményhez kapcsolt kegytárgy is fontos eleme a zarándoklatnak, így a Szentendrei Skanzen gyűjteményéből egy kisebb kiállítás készült. A kiállítás önálló belsőépítészeti egységet képez a gondosan felújított műemléken belül; eltartott szerkezeteivel tiszteletben tartja a meglévő téri adottságokat és óvatossággal kiegészítést ad.

Vezető tervező: CSÓKA BALÁZS DLA

Előkészítő tervek: DR. MÁTÉFFY ANNA, KULI LÁSZLÓ

Művészettörténeti kutatás: SZEKÉR GYÖRGY

Műemlék-felügyelő: KLANICZAY PÉTER

Kerttervező: BUELLA MÓNICA – TÁJRAJZ BT.

Faanyagvédelem: DR. SZABÓ MIKLÓSNÉ

Lift: MAKOVSKY ZSOLT

Megbízó:

BUDAJENŐ KÖZSÉG ÖNKORMÁNYZATA

Kivitelező: MAROS 35' BT

A kiállítás vezető tervezői: BIHARY SAROLTA, VASÁROS ZSOLT

(NARMER ÉPÍTÉSZETI STÚDIÓ)

Munkatársak: HURTÁK GABRIELLA,

NAGY GÁBOR, VASÁROS-LÉVAI MELINDA,

CZIPOR ADRIENN, LOVAS KLÁRA,

GARACZI GLÓRIA

Kivitelezés: VASÁROS ÁKOS,

MUSEUMSTORE KFT; BEIGE BAU KFT.

A kiállítás kurátora: VASS ERIKA

